

Vyhledávání informací - IR

- IR - činnost, jejímž cílem je identifikace relevantních dokumentů nebo informací v informačních zdrojích za pomoci dotazovacích a selekčních jazyků
- interdisciplinární obor: počítačová věda, informační věda a knihovnictví, informační architektura, matematika, statistika, lingvistika, kognitivní psychologie

Vyhledávání informací - IR

- LABORATORNÍ IR
- TREC (Text REtrieval Conference) – první tracky textové, hlasové, video, mezijazykové vyhledávání. Od 80. let dodnes výzkum ve velkých databázích (až terabajty). Používají se staré archivy, které jsou zdarma → nerealistické. Když se používá internet či multimédia – v pořádku, aktuální databáze dokumentů.
- Cranfieldův model – prvky: množina požadavků reprezentovaná jako dotazy, sbírka dokumentů, jejich reprezentace (indexování) v databázi, algoritmus. Vznik v 60 letech, výzkumy v databázích abstraktů, hlavní představitel C. Cleverdon (Cranfieldova univerzita).
- KOGNITIVNÍ IR – pozornost k socio-kognitivnímu a systematickému kontextu a interakci s uživatelem.

Teorie relevance

- Relevance – předmětem logiky, filosofie a informační vědy
- klíčový koncept v inf. vědě
- spojena s problémy vědecké komunikace → efektivita komunikace
- v inf. vědě → technologické řešení, selekce informací
- relevance označuje vztah
- relevance je měření efektivity kontaktu mezi zdrojem a příjemcem v procesu komunikace
- komunikace znalosti je efektivní pouze tehdy, když informace přenášená od jednoho zdroje způsobí změnu v jiném zdroji
- relevance je měření těchto změn

Teorie relevance

- jednotky měření:
- přesnost (precision) - poměr počtu nalezených relevantních záznamů k celkovému počtu záznamů
- úplnost (recall) - poměr počtu nalezených relevantních záznamů k počtu všech relevantních záznamů
- vyjadřuje se v procentech
- posun od systémově orientovaného zaměření k uživatelskému (problém posuzování relevance → vstup psychologie)

Teorie relevance

- systémová (algoritmická) relevance – vztah mezi dotazem a objektem v systému, kritérium – komparativní efektivita
- tematická (předmětová) relevance – vztah mezi předmětem dotazu a předmětem pokrytým vyhledanými texty, kritérium předmětnost (aboutness, o čem to je)
- kognitivní relevance (pertinence) – vztah mezi stavem poznání/kognitivní informační potřebou a vyhledanými texty. Kritéria: kognitivní korespondence, informativnost, novost, informační kvalita
- situační relevance (užitečnost) – vztah mezi situací, úkolem, problémem a vyhledanými texty. Kritéria: užitečnost v rozhodování, vhodnost informačního řešení problémů, redukce nejistoty
- motivační (emoční) relevance – vztah mezi záměrem, cílem, motivací uživatele a vyhledanými texty. Kritéria: uspokojení, úspěch, dokončení